

Модуль 2. Система охорони інтелектуальної власності

Тема 1. *Право інтелектуальної власності на наукове відкриття, винахід, корисну модель та промисловий зразок*

Нормативна база

- [Паризька конвенція про охорону промислової власності від 20 березня 1883 року](#)
- [Цивільний кодекс України \(ЦК\)](#)
- [Закон України "Про охорону прав на винаходи і корисні моделі"](#)
- [Закон України "Про охорону прав на промислові зразки"](#)
- [Декрет Кабінету Міністрів України від 21 січня 1993 року № 7-93 "Про державне мито"](#)
- [Постанова Кабінету Міністрів України від 23 грудня 2004 року № 1716 "Про затвердження Порядку сплати зборів за дії, пов'язані з охороною прав на об'єкти інтелектуальної власності"](#)
- [Наказ Міністерства освіти і науки України від 15 березня 2002 року № 197 "Про затвердження Правил розгляду заявки на винахід та заявки на корисну модель"](#)
- [Наказ Міністерства освіти і науки України від 18 лютого 2002 року № 110 "Про затвердження Правил складання та подання заявки на промисловий зразок"](#)
- [Господарський кодекс України](#)

Загальна характеристика

Назва	Визначення	Об'єкт	Придатність для набуття права інтелектуальної власності	Правоохоронний документ	Термін дії правової охорони
Наукове відкриття	Встановлення невідомих раніше, але об'єктивно існуючих закономірностей, властивостей та явищ матеріального світу, які вносять докорінні зміни у рівень наукового пізнання.	---	Закономірність матеріального світу як об'єкт наукового відкриття; явище матеріального світу як об'єкт наукового відкриття; наукова новизна, що встановлюється за датою пріоритету; вірогідність, яку повинен	Диплом	Безстроковий

			довести заявник		
Винахід	Технологічне (технічне) рішення у будь-якій галузі, яке є новим, корисним у господарській діяльності і може бути практично застосоване, може отримати правову охорону від держави і стати об'єктом промислової власності.	Продукт (пристрій, речовина тощо); процес у будь-якій сфері технології; штами мікроорганізмів, культури рослин та тварин, а також методики пошуків	Новизна; винахідницький рівень; придатність для промислового використання	Патент	20 років від дати подання заявки на винахід, залишаючи за винахідниками право продовжити вказаний строк відповідно до закону
Корисна модель	Нове технічне рішення, що не випливає із наявного рівня техніки і промислово придатне; результат інтелектуальної діяльності людини в будь-якій сфері технології що відповідає умовам патентоспроможності	Продукт (пристрій, речовину тощо); процес у будь-якій сфері технології	Новизна; придатність для промислового використання	Патент	10 років від дати подання заявки
Промисловий зразок	Результат творчої діяльності людини у галузі художнього конструювання, характеризується будь-яким новим видом форми, конфігурації, кольору чи сукупності цих	Форма, малюнок чи розфарбування або їх поєднання, що визначають зовнішній вигляд промислового виробу. Об'єкти	Новизна	Свідоцтво	5 років від дати подання заявки

	елементів продукті, створює естетичне враження.	у що	промисловог о зразка призначені для задоволення ергономічних та естетичних потреб. Як промислові зразки не можуть отримати правову охорону об'єкти архітектури (окрім малих архітектурних форм), промислові, гідротехнічні та інші стаціонарні споруди; друкована продукція; об'єкти нестійкої форми з рідких, газоподібних, сипких або подібних їм речовин тощо.		
--	---	------	---	--	--

Засвідчення набуття права інтелектуальної власності

◆ Право на наукове відкриття засвідчується дипломом та охороняється у порядку, встановленому законом (стаття 458 ЦК). Автор наукового відкриття має право надати науковому відкриттю своє ім'я або спеціальну назву.

На сьогоднішній день актуальних законодавчих норм, які б регулювали порядок отримання диплому немає. На разі науковими відкриттями опікуються лише громадські організації (наприклад, в Україні діє громадська організація "Асоціація авторів наукових відкриттів України", яка реєструє наукові відкриття, але без їх належної державної експертизи).

◆ Набуття права інтелектуальної власності в Україні на винахід, корисну модель засвідчується **патентом**, а промисловий зразок – свідоцтвом (ст.156 Господарського кодексу України).

Патент - (патент на винахід, патент на секретний винахід, патент на корисну модель, патент на секретну корисну модель) - охоронний документ, що засвідчує пріоритет, авторство і права на винахід (корисну модель).

Відповідно до чинного законодавства України набуття права інтелектуальної власності на промисловий зразок засвідчується свідоцтвом.

Право на одержання свідоцтва має автор та інші особи, які набули право на промисловий зразок за договором чи законом.

Право власності на винахід, корисну модель засвідчується патентом (патент на винахід, деклараційний патент на винахід, деклараційний патент на корисну модель, патент (деклараційний патент) на секретний винахід, деклараційний патент на секретну корисну модель), який підлягає реєстрації в Державному реєстрі патентів України на винаходи, Державному реєстрі України на корисні моделі.

Крім того будь-яка особа має право запатентувати винахід, корисну модель та промисловий зв'язок в іноземних державах за дотримання певних умов та згідно визначеної нормативно-правовими актами процедури. Промисловий зразок в іноземних державах можливо зареєструвати подавши заявку до відомства держави, у якій заявник бажає одержати охорону промислового зразка, згідно із законодавством цієї держави або шляхом подання однієї заявки до Міжнародного бюро Всесвітньої організації інтелектуальної власності, яка діє відповідно до положень Гаазької угоди. У зв'язку з тим, що Україна є учасницею Гаазького акта Гаазької угоди (Акта 1960 р.) та Женевського акта Гаазької угоди (Акта 1999 р.), українські заявники можуть отримати міжнародну реєстрацію на територіях більш ніж 60 держав. Майнові права інтелектуальної власності на винахід, корисну модель, промисловий зразок є чинними з дати, наступної за датою їх державної реєстрації, за умови підтримання чинності цих прав відповідно до закону. (стаття 465 ЦК).

Майнові права інтелектуальної власності

Майновими правами інтелектуальної власності на об'єкти патентного права є:

- право на використання винаходу, корисної моделі, промислового зразка;
- виключне право дозволяти використання винаходу, корисної моделі, промислового зразка (видавати ліцензії);
- виключне право перешкоджати неправомірному використанню винаходу, корисної моделі, промислового зразка, в тому числі забороняти таке використання;
- інші майнові права інтелектуальної власності, встановлені законом.

Майнові права інтелектуальної власності на винахід, корисну модель, промисловий зразок належать володільцю відповідного патенту (свідоцтва), якщо інше не встановлено договором чи законом (стаття 464 ЦК).

Припинення чинності виключних майнових прав інтелектуальної власності на винахід, корисну модель, промисловий зразок

У разі припинення чинності виключних майнових прав інтелектуальної власності на винахід, корисну модель, промисловий зразок ці об'єкти можуть вільно та безоплатно використовуватися будь-якою особою, за винятками, встановленими законом.

Якщо у зв'язку з достроковим припиненням чинності виключних майнових прав інтелектуальної власності на винахід, корисну модель, промисловий зразок завдано збитків особі, якій було надано дозвіл на використання цих об'єктів, такі збитки відшкодовуються особою, яка надала зазначений дозвіл, якщо інше не встановлено договором чи законом (стаття 467 ЦК).

Право попереднього користувача

Будь-яка особа, яка до дати подання заявки на винахід, корисну модель, промисловий зразок або, якщо було заявлено пріоритет, до дати пріоритету заявки (першість у поданні заявки) в інтересах своєї діяльності добросовісно використала винахід, корисну модель, промисловий зразок в Україні або здійснила значну і серйозну підготовку для такого використання, має право на безоплатне продовження такого використання або використання, яке передбачалося зазначеною підготовкою (право попереднього користувача).

Право попереднього користувача може передаватися або переходити до іншої особи тільки разом із підприємством чи діловою практикою або з тією частиною підприємства чи ділової практики, в яких було використано винахід, корисну модель, промисловий зразок або здійснено значну і серйозну підготовку для такого використання (стаття 470 ЦК).